

Filmning och fotografering med drönare

– en juridisk djungel

Det uppkommer flera frågor om vad som gäller juridiskt vid filmning med drönare och få känner till vilka regler som gäller. I Sverige finns nu ett avgörande från domstol som är överklagat till Högsta domstolen. HD har ännu inte beslutat om prövningstillstånd. Nedan ges en redogörelse för målet och vad du som drönarpilot ska tänka på.

Hösten 2021 ställdes en drönarpilot inför rätta för att ha spridit filmer på Youtube inspelade med en drönare. Drönarpiloten blev den första att åtalas för att ha brutit mot spridningsförbudet i lag (2016:319) om skydd för geografisk information. I tingsrätten friades drönarpiloten och filmerna på Youtube ansågs inte utgöra något brott. Domen överklagades och i våras meddelade Hovrätten för Övre Norrland dom*, där drönarpiloten fälldes för att ha brutit mot spridningsförbudet. Drönarpiloten dömdes att betala dagsböter med 64 000 kronor.

Drönarpiloten hade publicerat 20 filmer på Youtube, av vilka 19 var inspelade med drönare och en film genom ett flygplansfönster. Filmerna avbildade geografiska områden inklusive allt från industriområde, byggarbetsplatsområde, åkermark och offentliga platser. Filmerna var inte avgränsade till specifika objekt, utan innefattade horisontlinjer och vyer vilket i regel medför att det inte går att avgöra vad materialet faktiskt innehåller. Denna karaktär bidrog till att spridningen av 15 av filmerna ansågs strida mot lagen, medan de övriga endast ansågs utgöra ringa överträdelser, vilket utesluter straffansvar.

Vad gäller?

I lagen om skydd för geografisk information återfinns ett förbud mot att under vissa omständigheter sprida en sammanställning av geografisk information. Med *geografisk information* avses lägesbestämd information om förhållande på och under markytan samt på och under sjö- och havsbotten. Med *sammanställning* avses geografisk information i form av avbildning, beskrivning eller mätning. För att spridning av en sammanställning ska vara förbjuden krävs det att den avser förhållanden i ett visst vattenområde eller en viss sträcka av ett vattenområde som avser Sveriges sjöterritorium, med undantag för insjöar, vattendrag och kanaler, eller andra delar av svenskt territorium, om informationen inhämtats från luftfartyg (exempelvis drönare) genom fotografering eller liknande registrering. Med ledning av hovrättens dom kan det konstateras att omfattningen av spridningsförbudet ska tolkas vitt, och i princip omfattar all spridning av film som, i någon mån, innebär ett avbildande av svenskt territorium. Med *spridning* avses all form av distribution av information som förmedlas till en vidare krets, vilket gör att exempelvis livestreaming också hade kunnat omfattas av förbudet.

Även om en spridning av en drönarfilm faller in under ovan förbud, kan den ändå vara tillåten, förutsatt att det har inhämtats tillstånd från Lantmäteriet. Om spridningen inte anses medföra någon skada för totalförsvaret, vilket lagen är avsedd att skydda, ska Lantmäteriet som huvudregel lämna tillstånd. Lantmäteriet har vidare genom

föreskrifter meddelat undantag från tillståndsplikten i särskilda fall. Det handlar då om fall där spridningen inte innebär någon skada för totalförsvaret, samtidigt som den aktuella insamlingen av information endast avser specifikt avgränsade områden, såsom en offentlig plats eller en bostadsbyggnad.

Till följd av att drönarpilotens filmer inte avsåg specifikt avgränsade områden, eller att något tillstånd för respektive film inte hade inhämtats, fastslog hovrätten att filmerna omfattades av spridningsförbudet, och därmed var spridning av filmerna otillåten.

Avslutningsvis kan tilläggas att målet är överklagat till Högsta domstolen. Nästa steg blir att domstolen ska ta ställning till om prövningstillstånd ska ges eller inte.

Att tänka på inför filmning, eller fotografering, med drönare:

- Kontrollera den omgivning du ska flyga i, och om totalförsvarskänsligt innehåll kan komma med på film
- Kontrollera också om det finns särskilda hinder för filmning, exempelvis kan så vara fallet i samband med höjd beredskap eller i krig
- Ta ställning till om filmen ska spridas, om ja:
 - Finns det ett tillämpligt undantag från tillståndsplikten?
 - Om inte, ansök om spridningstillstånd från Lantmäteriet

Stockholm 11 augusti 2022

Katarina Ladenfors, advokat

**Mål nr. B 1123-21*